

Oriënterend ecologisch onderzoek
Jan Willem Frisolaan 15A te Overveen
projectnummer 130675

Opdrachtgever: Hallvard
de heer P. Jansen
Swammerdamstraat 49
1091 RR Amsterdam

Versienummer: 1.0

Datum: 27 februari 2013

Auteur: drs. S.W.M. Luiten

Controle: mr. M.W. van der Hulst

COLOFON

Mees Ruimte & Milieu | Postbus 854 | 2700 AW Zoetermeer
085 – 744 08 38
085 – 744 08 37

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch op geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Mees Ruimte & Milieu.

Inhoudsopgave

pagina

1	Inleiding.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.1	Aanleiding.....	6
1.2	Doel.....	6
1.3	Indeling van de rapportage.....	6
2	Voorgenomen initiatief.....	7
2.1	Situatie en ligging van het projectgebied	7
2.2	Omschrijving van het initiatief.....	8
3	Bureaustudie	10
4	Gebiedsbescherming.....	11
4.1	Inleiding	11
4.2	Natuurbeschermingswet	11
4.2.1	Natura 2000-gebieden.....	11
4.2.2	Beschermde natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten.....	12
4.3	Wet ruimtelijke ordening	13
4.3.1	Ecologische Hoofdstructuur	13
4.3.2	Nationale Landschappen	13
5	Soortbescherming	15
5.1	Wet- en regelgeving	15
5.1.1	Flora- en faunawet	15
5.1.2	Rode Lijsten.....	16
5.2	Inventarisatie van de huidige natuurwaarden (soortbescherming)	18
5.2.1	Veldonderzoek.....	18
5.2.2	Archiefonderzoek.....	18
5.2.3	Flora	20
5.2.4	Vogels	20
5.2.5	Vleermuizen	21
5.2.6	Overige zoogdieren.....	22
5.2.7	Amfibieën en reptielen.....	23
5.2.8	Vissen.....	23
5.2.9	Insecten en overige fauna	24
6	Conclusie.....	25
6.1	Gebiedsbescherming.....	25
6.2	Soortbescherming	25
7	Literatuurlijst	27

Bijlagen

- 1 Locatiefoto's
- 2 Onderzoeksmethode

Samenvatting

In opdracht van Hallvard heeft Mees Ruimte & Milieu in februari 2013 een oriënterend ecologisch onderzoek uitgevoerd ter plaatse van de locatie van een voorgenomen woningbouwplan ter plaatse van het tennispark Wimbledon aan de Jan Willem Frisolaan 15A te Overveen. In het kader van de Flora- en faunawet (Ffw) en de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) is het noodzakelijk dat wordt onderzocht of sprake is van negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden.

Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om in het projectgebied circa 29 woningen met bijbehorende schuren/garageboxen en tuin te bouwen. Tevens wordt een straat aangelegd om de woningen bereikbaar te maken.

Het voorgenomen initiatief kan leiden tot effecten op de aanwezige ecologische waarden ter plaatse van het projectgebied.

Doel

Bij ruimtelijke ingrepen moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten. De initiatiefnemer heeft een onderzoekspllicht en dient derhalve te beschikken over actuele flora- en faunagegevens. Voorliggende onderzoekrapportage heeft als doel de actuele flora- en faunagegevens van het betreffende projectgebied inzichtelijk te maken, door:

- het vaststellen of beschermde planten- en diersoorten voorkomen;
- het vaststellen van effecten van het voorgenomen initiatief op eventueel aanwezige beschermde soorten en hun leefgebieden;
- het vaststellen of voor de ruimtelijke ingreep een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig is;
- het inschatten van effecten van het voorgenomen initiatief op beschermde natuurgebieden.

Conclusie

Gebiedsbescherming

Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied, een Staatsnatuurmonument, Beschermd natuurmonument of Ecologische Hoofdstructuur. Negatieve effecten op deze beschermde gebieden zijn niet te verwachten.

Soortbescherming

Algemeen

De werkzaamheden van het initiatief kunnen leiden tot verstoring van alle aanwezige soorten. In het projectgebied worden ten hoogste de algemeen voorkomende soorten (tabel 1) verwacht. Voor werkzaamheden in het kader van 'ruimtelijk ontwikkeling' is geen ontheffing nodig voor de soorten uit tabel 1, waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet geldt.

Wel blijft voor deze soorten de zorgplicht uit de Flora- en faunawet gelden. Dit betekent dat bij de werkzaamheden, indien mogelijk, zorg wordt gedragen voor een zo min mogelijke verstoring of aantasting van deze soorten.

Vogels

Voor het verstoren van broedende vogels en hun nesten wordt in de regel geen ontheffing verleend omdat er een alternatief voorhanden is, waardoor deze vorm van verstoring wordt vermeden, namelijk het starten van verstorende werkzaamheden buiten de broedperiode. De broedperiode van de meeste soorten ligt tussen 15 maart en 15 juli. Moerasvogels en andere watervogels broeden meestal tussen 1 april en 15 augustus.

Indien de werkzaamheden in het broedseizoen zijn gepland die verstorend kunnen zijn voor de broedvogels, zijn aanvullende voorzorgsmaatregelen nodig.

Vleermuizen

Het spoor vormt samen met er langs gelegen gebouwen, bomen en watergangen een geschikte foerageerroute voor vleermuizen. Met de voorgenomen ontwikkeling worden hierop geen significante negatieve effecten verwacht. Door tijdens de bouwwerkzaamheden eventuele verlichting van de spoorzijde af te richten, worden nadelige effecten ten aanzien foeragerende vleermuizen beperkt tot een minimum. Op basis van visuele inspectie is op te maken dat geen vleermuizen of sporen van vleermuizen aanwezig zijn (geweest) in de opstallen, het clubgebouw en de bomen van het projectgebied. De vliering van het clubgebouw is een potentiële verblijfplaats voor vleermuizen. Indien het pand op korte termijn niet wordt gesloopt, adviseren wij om potentiële invliegopeningen af te sluiten, zodat vleermuizen zich niet kunnen vestigen in het pand. Een ontheffing voor vleermuizen in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

1 Titel

In opdracht van Hallvard heeft Mees Ruimte & Milieu in februari 2013 een oriënterend ecologisch onderzoek uitgevoerd ter plaatse van de locatie van een voorgenomen woningbouwplan ter plaatse van het tennispark Wimbledon aan de Jan Willem Frisolaan 15A te Overveen (gemeente Bloemendaal). In het kader van de Flora- en faunawet (Ffw) en de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) is het noodzakelijk dat wordt onderzocht of sprake is van negatieve effecten op de beschermde natuurwaarden.

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om in het projectgebied circa 29 woningen met bijbehorende schuren/garageboxen en tuin te bouwen. Tevens wordt een straat aangelegd om de woningen bereikbaar te maken.

1.2 Doel

Bij ruimtelijke ingrepen moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten. De initiatiefnemer heeft een onderzoeksplicht en dient derhalve te beschikken over actuele flora- en faunagegevens. Voorliggende onderzoeksrapportage heeft als doel de actuele flora- en faunagegevens van het betreffende projectgebied inzichtelijk te maken, door:

- het vaststellen of beschermde planten- en diersoorten voorkomen;
- het vaststellen van effecten van het voorgenomen initiatief op eventueel aanwezige beschermde soorten en hun leefgebieden;
- het vaststellen of voor de ruimtelijke ingreep een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig is;
- het inschatten van effecten van het voorgenomen initiatief op beschermde natuurgebieden.

1.3 Indeling van de rapportage

Het oriënterend ecologisch onderzoek bestaat uit zes hoofdstukken. Hoofdstuk 2 beschrijft de ligging van het projectgebied en geeft een omschrijving van het voorgenomen initiatief. Resultaten van de bureaustudie worden genoemd in hoofdstuk 3. De feitelijke toetsing vindt plaats in hoofdstuk 4 en 5, waarbij respectievelijk op beschermde gebieden en beschermde soorten wordt ingegaan. In deze hoofdstukken is een beoordeling van het initiatief inzake de wet- en regelgeving opgenomen en worden conclusies getrokken met betrekking tot eventueel aanvullend onderzoek, vergunningen en ontheffingen en de daaruit voortvloeiende wettelijke benodigde compensatie en mitigatie. In hoofdstuk 6 is de conclusie opgenomen. Hoofdstuk 7 bestaat uit de literatuurlijst.

2 Voorgenomen initiatief

2.1 Situatie en ligging van het projectgebied

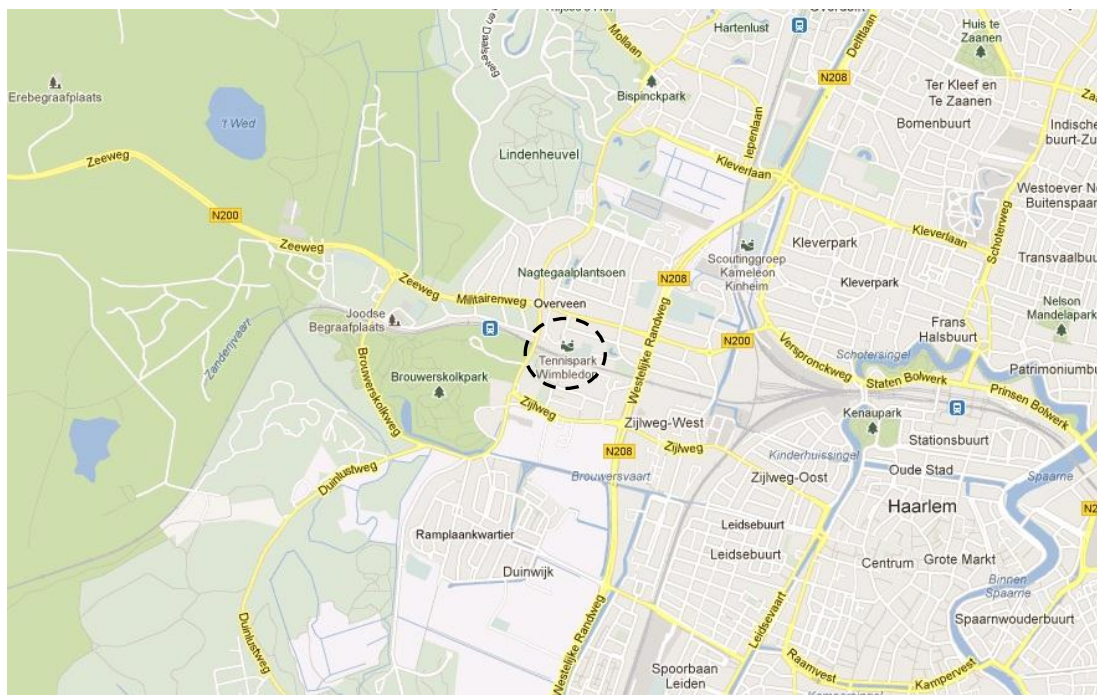
De locatie van het voorgenomen initiatief is gelegen aan de Jan Willem Frisolaan 15a te Overveen in gemeente Bloemendaal (hierna: het projectgebied). Het betreft het Tennispark Wimbledon en is gelegen in de bebouwde kom van Overveen. Het tennispark beschikt over tien tennisbanen (hardcourt), een clubgebouw, opstallen voor opslag, parkeerplaatsen verhard met tegels en enkele groenstroken. De opstallen bevinden zich aan de noordwest-zijde van het projectgebied. Aan de noordzijde is een braakliggend deel gelegen achter het clubgebouw. Aan de zuidzijde van het projectgebied bevindt zich een smalle watergang.

Het projectgebied wordt door de volgende percelen omsloten:

- aan de noordzijde: de woningen van de Oranje Nassaulaan;
- aan de oostzijde: de woningen van de Ernst Casimirlaan;
- aan de zuidzijde: een smalle watergang en de op een talud gelegen spoorlijn Zandvoort aan Zee-Haarlem en ten zuiden daarvan de bebouwing van de Bijdorplan in Haarlem;
- aan de westzijde: de bebouwing van de Jan Willem Frisolaan en de Ernst Casimirlaan.

In figuur 1 is de globale ligging van het projectgebied weergegeven. In bijlage 1 zijn locatiefoto's opgenomen.

figuur 1: globale ligging projectgebied (bron: google maps)

In figuur 2 is de ligging van het projectgebied op een luchtfoto van 2011 weergegeven.

figuur 2: luchtfoto projectgebied (bron: Globespotter Cyclomedia)

2.2 Omschrijving van het initiatief

De opdrachtgever is voornemens om ter plaatse van het projectgebied circa 29 woningen met tuin en schuren te ontwikkelen, waarbij een ovaalvormige straat wordt aangelegd die aansluit op het oostelijke deel van de Ernst Casimirlaan. De plannen zijn nog niet definitief. Voor het uitvoeren van het initiatief dienen de opstallen en het clubgebouw te worden gesloopt. De bomen en struiken aan de noordzijde van het projectgebied dienen te worden geveld. De opdrachtgever is voornemens om de bomen aan de zuidzijde van de locatie te laten staan en ten noorden daarvan een achterpad naar de tuinen aan te leggen. De watergang aan de zuidzijde blijft bestaan.

In figuur 3 is een overzichtstekening van de toekomstige inrichting van het projectgebied weergegeven.

figuur 3: beeld van toekomstige inrichting projectgebied (bron: Bouwstudio Lukkien Van Till)

3 Bureaustudie

Ter plaatse van het projectgebied is voor zover bekend niet eerder een ecologisch onderzoek uitgevoerd.

Nabij het projectgebied is in 2008 voor de percelen van Bloemendaalseweg 327-331 te Overveen een quickscan flora- en fauna uitgevoerd ^[1]. In deze quickscan zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

De overige resultaten van de bureaustudie ten aanzien van het gebied en de soorten zijn in respectievelijk de hoofdstukken 4 en 5 opgenomen.

1

^[1] Quick scan flora en fauna Bloemendaalseweg te Overveen, uitgevoerd door SAB (opdrachtgever onbekend), met kenmerk 80594, gedateerd op 16 september 2008.

4 Gebiedsbescherming

4.1 Inleiding

Gebieden met bijzondere natuurwaarden zijn in Nederland wettelijk en/of planologisch beschermd. Hierbij gaat het om gebieden die bescherming genieten op basis van de Natuurbeschermingswet de Natura 2000-gebieden, de Beschermde natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten, de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (Nota Ruimte, Streekplan of provinciaal Structuurplan), bosgebieden die vallen onder de Boswet en andere in bestemmingsplannen aangeduide gebieden.

Bij veranderingen in de ruimtelijke ordening is een goede ruimtelijke afweging van belang om te bezien of het beoogde initiatief een negatieve invloed heeft op beschermde (natuur)gebieden in de regio. Dat beschermde natuurgebieden ook buiten de grenzen zijn beschermd, wordt de externe werking genoemd. Er is sprake van externe werking indien activiteiten negatieve effecten hebben op de natuurwaarden van beschermde gebieden.

Onderstaande paragrafen beschrijven de mogelijke effecten van het project op beschermde gebieden. De soortbescherming is opgenomen in hoofdstuk 5.

4.2 Natuurbeschermingswet

4.2.1 Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn wegens de aanwezigheid van bepaalde zeldzame en kwetsbare soorten en habitattypen (de zogenaamde kwalificerende waarden). De bescherming ervan is geregeld in de Natuurbeschermingswet. Overheden dienen de kwaliteit van deze gebieden te waarborgen, waarbij deze aangewezen waarden centraal staan. Deze kwaliteit is mede afhankelijk van de omgeving. Invloeden buiten het gebied kunnen een negatief effect hebben op de natuurwaarden binnen het gebied. Zo kunnen ontwikkelingen op korte afstand kwalificerende soorten in het Natura 2000-gebieden verstoren of verontrusten (externe werking van de bescherming).

Het projectgebied ligt op circa 600 meter van de rand van het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid. Dit betreft een uitgestrekt duingebied aan de zuidkant van het Noordzeekanaal. Het is een reliëfrijk en landschappelijk afwisselend gebied, dat grotendeels bestaat uit kalkrijke duinen. De binnenduintrand is bosrijk. Het gaat daarbij veelal om landgoedbossen. Het nabij het projectgebied gelegen deel van Kennemerland-Zuid is bosrijk. Door de kenmerken van het projectgebied, de afstand tot het Natura 2000-gebied en de aard van het tussenliggende gebied zijn negatieve effecten als gevolg van de toekomstige inrichting van het projectgebied en de (tijdelijke) bouwwerkzaamheden op het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid en de instandhoudingsdoelen niet aan de orde.

4.2.2 Beschermdenatuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten

Kennemerland-Zuid was een Beschermd Natuurmonument, genaamd Duinen bij Overveen. Dit is echter na aanwijzing als Natura 200-gebied komen te vervallen. Het projectgebied ligt niet binnen of nabij (straal van 3 kilometer) een Beschermdenatuurmonument en Staatsnatuurmonument. Negatieve effecten hierop als gevolg van het voorgenomen initiatief zijn niet te verwachten.

4.3 Wet ruimtelijke ordening

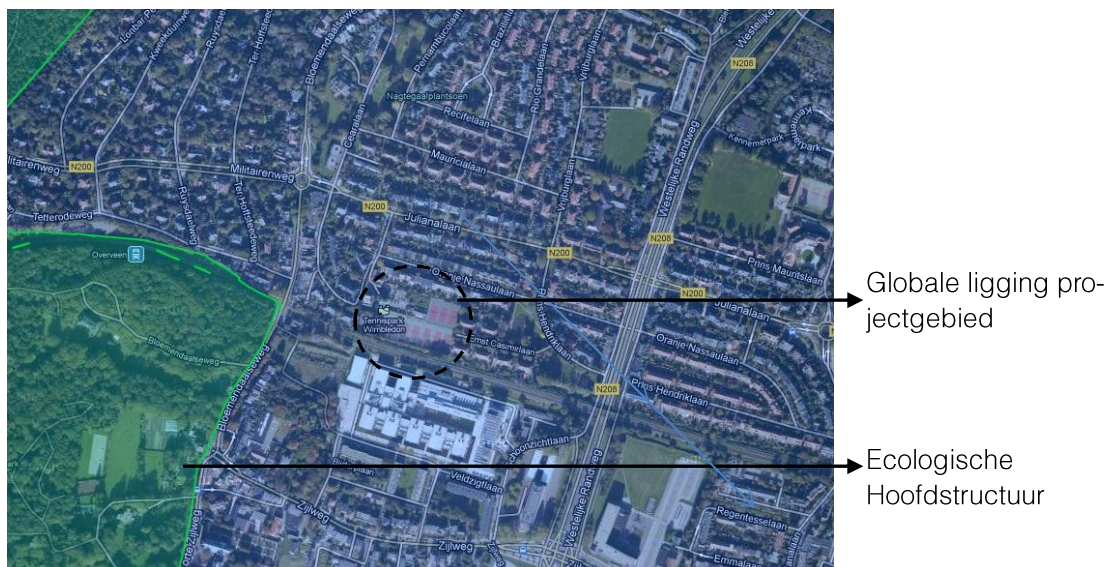
De gebiedsbescherming komt in de provinciale Structuurvisie tot uiting door de aangegeven Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gebieden. Bij ruimtelijke plannen dient hieraan te worden getoetst. De Wet ruimtelijke ordening verplicht gemeenten voor het gehele grondgebied een bestemmingsplan te hebben. Het bestemmingsplan dient juridisch in overeenstemming te zijn met het (provinciale) ruimtelijk beleid. Twee beleidsonderwerpen kunnen van invloed zijn op bestemmingsplannen, de Ecologische Hoofdstructuur en de Nationale Landschappen.

4.3.1 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan in 1990 en uitgewerkt door de provincies. De EHS is een aaneengesloten of met elkaar in verbinding staand stelsel van belangrijke Nederlandse natuurgebieden. De EHS is veel groter dan de voorgestelde Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebieden. In de Structuurvisie is de EHS op provinciaal niveau uitgewerkt (PEHS). De EHS omvat kerngebieden (natuureservaten), natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones.

Het projectgebied is geen onderdeel van en ligt ook niet in de nabijheid van (een verbindingzone van) de Ecologische Hoofdstructuur. In onderstaande figuur is de ligging van het projectgebied ten opzichte van de EHS weergegeven. De dichtstbijzijnde EHS is op een afstand van circa 150 meter gelegen en betreft het Brouwerskolkpark. Door de tussenliggende bebouwing, Bloemendaalseweg en het spoor en de kenmerken van het projectgebied is het niet de verwachting dat de toekomstige inrichting en de werkzaamheden een negatief effect hebben op de EHS.

figuur 4: ligging projectgebied ten opzichte van de EHS (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>)

4.3.2 Nationale Landschappen

Nationale Landschappen zijn gebieden met internationale zeldzame en nationaal kenmerkende kwaliteiten op landschappelijk, cultuurhistorisch en natuurlijk gebied. Deze kwaliteiten moeten worden behouden, duurzaam worden beheerd en worden versterkt.

Er is ruimte voor ten hoogste de natuurlijke bevolkingsgroei. De provincies zijn verantwoordelijk voor de uitwerking van het beleid van de Nationale Landschappen.

Het projectgebied is op circa 3,9 km gelegen van het Nationaal Landschap het Stelling van Amsterdam. Door de afstand tot het Nationaal landschap en de aard van het tussenliggende gebied zijn geen negatieve effecten te verwachten van het initiatief op het Nationaal Landschap Stelling van Amsterdam.

figuur 4: ligging projectgebied ten opzichte van de EHS (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>)

5 Soortbescherming

5.1 Wet- en regelgeving

5.1.1 Flora- en faunawet

De nationale regelgeving met betrekking tot de bescherming van dier- en plantensoorten is sinds 1 april 2002 in de Flora- en faunawet geregeld. De Flora- en faunawet vervangt daarmee de Vogelwet (1936), de Jachtwet en hoofdstuk V van de Natuurbeschermingswet. In de Flora- en faunawet is tevens de soortbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd.

De Flora- en faunawet beoogt de bescherming van in het wild levende planten en dieren, alsmede hun directe leefomgeving. Dit gebeurt onder meer door middel van:

- een algemene zorgplicht;
- enkele verbodsbepalingen.

Algemene zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat uit van de 'algemene zorgplicht' (artikel 2). Zorgplicht bestaat uit voorzichtig omgaan met soorten en een onderzoeksplicht.

Verbodsbepalingen

Op grond van de Flora- en faunawet (artikelen 8 tot en met 12) is het verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te beschadigen. Beschermde inheemse dieren mogen niet worden gedood, verstoord, verwond, gevangen en bemachtigd. Tevens is het verboden om nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren. Onder specifieke voorwaarden is het mogelijk ontheffing aan te vragen.

Op 23 februari 2005 is het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet in werking getreden. Een ontheffing is niet noodzakelijk indien de ruimtelijke ingreep uitgevoerd kan worden zonder dat schadelijke effecten optreden voor beschermde soorten.

Vrijstellingsregeling

Voor reguliere voorkomende werkzaamheden (bestendig beheer, onderhoud en gebruik) en ruimtelijke ontwikkelingen geldt nu in veel gevallen een vrijstellingsregeling. Hoe zeldzamer de soort en hoe ingrijpender de activiteit, hoe strikter de regeling. De soorten zijn onderverdeeld in drie tabellen overeenkomstig de brochure "Buiten aan het werk" van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.

Tabel 1 - Algemene soorten: algemene vrijstelling of ontheffing

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als deze soorten voorkomen en de werkzaamheden betreffen reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen dan geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn genoemd in bijlage 4 Regeling vrijstelling beschermde dier- en plan-

tensoorten Flora- en faunawet.

Tabel 2 - Overige soorten: vrijstelling met ontheffing

Deze soorten hebben een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als de werkzaamheden reguliere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen betreffen en een door de Minister van LNV goedgekeurde gedragscode voorhanden is. Als er geen goedgekeurde gedragscode voorhanden is, dan moet vooraf een ontheffing worden aangevraagd.

Een gedragscode beschrijft de basisvoorwaarden die nodig zijn om maatregelen zodanig zorgvuldig uit te voeren dat zwaarder beschermde soorten daarbij niet geschaad worden, althans dat eventuele schade aan zwaarder beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft.

Tabel 3 - Soorten genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten: vrijstelling met gedragscode of ontheffing/uitgebreide toets

Bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. Deze soorten zijn genoemd in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten en de Europees beschermde soorten bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet in de tabellen opgenomen. Voor broedvogels geldt een algehele bescherming, waarbij het verboden is om nesten, holen of voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren. Dit betekent dat het in praktijk gedurende het broedseizoen niet is toegestaan om werkzaamheden in een gebied te starten die bedreigend zijn voor broedvogels.

Ontheffingsaanvraag

Indien de vrijstellingsregeling niet van toepassing is, kan een ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Afhankelijk van de aanwezige soorten wordt de aanvraag onderworpen aan een lichte of uitgebreide toets.

Omdat tabel-1-soorten op voorhand zijn vrijgesteld, wordt in voorliggende rapportage in het bijzonder aandacht besteed aan de tabel-2- en tabel-3-soorten. Voor de licht beschermde soorten wordt automatisch vrijstelling verkregen bij de uitvoer van ruimtelijke plannen. Voor deze soorten is wel de zorgplicht van toepassing.

Algemene zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat uit van de 'algemene zorgplicht' (artikel 2). Zorgplicht bestaat uit voorzichtig omgaan met soorten en een onderzoeksplicht.

5.1.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld (Ministerie van LNV 2004). De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die wegens hun aantalverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten offi-

cieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Een aantal Rode Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet.

5.2 Inventarisatie van de huidige natuurwaarden (soortbescherming)

Het onderzoek is gebaseerd op de ethische code van het Netwerk Groene Bureaus-branchevereniging. Deze code richt zich op goed opdrachtnemerschap en maatschappelijk verantwoord ondernemen (Netwerk Groene bureaus, 2005).

Om de ecologische betekenis van het projectgebied inzichtelijk te maken, is gekeken naar de ecologische betekenis van het projectgebied in relatie tot de (beschermde gebieden in de) omgeving en naar de te beschermen dier- en plantensoorten in het projectgebied zelf.

De natuurwaarden van het projectgebied zijn beschreven aan de hand van de literatuurstudie en aan de hand van de verzamelde gegevens tijdens de veldinventarisatie.

5.2.1 Veldonderzoek

Het veldonderzoek heeft de vorm van een biotooponderzoek. Op basis van een algemene beoordeling wordt de potentiële geschiktheid van het projectgebied vastgesteld voor het voorkomen van beschermde soorten en soortengroepen. Hierbij is gelet op biotoopkenmerken, aanwezige vegetatie, de bedekkingsgraad en de vochtigheidsgraad. Uiteraard is ook naar de aanwezigheid van beschermde soorten gekeken.

Als gevolg van het oriënterende karakter van het onderzoek heeft op 7 februari 2013 een 'integraal' veldbezoek plaatsgevonden. Aanvullend zijn nog twee bezoeken uitgevoerd, omdat op 7 februari niet alle delen van het projectgebied toegankelijk waren. Het zuidelijke deel, de bomenrij en watergang, is bezocht op 14 februari 2013. De vliering van het clubgebouw is op 22 februari geïnspecteerd. In tabel 1 zijn de gegevens samengevat van het uitgevoerde veldbezoek en de weersgesteldheid. De winter is geen gunstige periode van het jaar om flora en fauna-soorten te kunnen aantreffen en goed te kunnen determineren. Het veldbezoek heeft zich dan ook vooral gericht op de potentiële aanwezigheid van soorten door middel van het in kaart brengen van biotoopkenmerken.

De veldwerkzaamheden zijn uitgevoerd door de heer drs. S.W.M. Luiten, ecooloog bij BK Groep.

tabel 1: uitgevoerde veldbezoek en weersgesteldheid (bron: KNMI, weerstation De Bilt)

Datum	Aanvang bezoek	Temperatuur (gemiddeld)	Wind (overheersende richting en gemiddelde snelheid)	Bewolking
7 februari 2013	14.00u	2,2°C	NW 2 Bft	zwaar bewolkt
15 februari 2013	14.30u	4,2 °C	WZW 2 Bft	geheel bewolkt
22 februari 2013	10.00u	-2,0 °C	NO 3 Bft	half bewolkt

5.2.2 Archiefonderzoek

Behoudens het oriënterend veldonderzoek is tevens gebruikgemaakt van beschikbare gegevens van derden. Voor het onderzoek zijn gegevens geraadpleegd die niet ouder zijn dan 5 jaar.

5.2.2.1 Waarneming.nl

Waarneming.nl werkt samen met meerdere instanties (PGO's, vogelwerkgroepen, et cetera) in het streven naar één centraal loket voor natuurwaarnemingen in Nederland.

5.2.2.2 Beschikbare verspreidingsatlassen

Met behulp van beschikbare verspreidingsatlassen (zoogdieren, reptielen en amfibieën, libellen en broedvogels) is nagegaan in hoeverre diverse beschermde soorten ook daadwerkelijk verwacht kunnen worden in de omgeving van het betreffende projectgebied.

5.2.3 Flora

Archiefonderzoek

Uit de beschikbare gegevens zijn in de omgeving van het projectgebied waarnemingen bekend van beschermde soorten in de ter plaatse van het projectgebied.

Veldonderzoek

Bij de inventarisatie van flora is vooral gelet op de aanwezigheid van beschermde soorten.

Het projectgebied bestaat grotendeels uit tennisbanen en tegelverharding. Daarnaast zijn aangeplante soorten aanwezig in groenstroken of als afscheiding, zoals coniferen en klimop. Aan de noordzijde is achter het clubgebouw een braakliggend terrein gelegen van circa 500 m². Hierop groeien onder andere braamstruiken en jonge bomen zoals de wilg en zwarte els. Aan de zuidzijde van het terrein is evenwijdig aan het spoor een bomenrij en een smalle, ondiepe watergang gelegen. De watergang ligt onderaan het talud en onder de bomen en vormt daardoor geen geschikt habitat voor de tabel 1-soort zwanenbloem.

Effecten

Omdat in het projectgebied geen beschermde plantensoorten worden verwacht, is voor flora geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig.

Indien bomen ter plaatse van het projectgebied gekapt dienen te worden, dient de Algemene plaatselijke verordening Bloemendaal 2010 te worden gevolgd voor het bepalen van de noodzaak van een kapvergunning.

5.2.4 Vogels

Archiefonderzoek

Nabij het projectgebied zijn waarnemingen vastgelegd van soorten als wilde eend, fuut, scholekster, houtduif, bosuil, gierzwaluw en ijsvogel. Het waarnemingsgebied grenst aan het Natura 2000 gebied Kennemerland-Zuid, waar veel vogelsoorten voorkomen.

Veldonderzoek

Tijdens de veldinventarisatie zijn de vogelsoorten kauw en merel waargenomen. Het projectgebied is door de aanwezigheid van bomen aan de zuidzijde, bosschages op het braakliggend deel en conifeerhagen geschikt voor het voorkomen van algemene broedvogels. Daarnaast kunnen in de watergang aan de zuidzijde watervogels broeden. Aan en in de opstallen en het clubgebouw zijn geen nesten aangetroffen van (gier)zwaluwsoorten.

Effecten

Als gevolg van het voorgenomen initiatief gaat potentieel broedgebied verloren. Tijdens de werkzaamheden biedt de directe omgeving voldoende uitwijkmogelijkheden. Op de lange termijn worden geen negatieve effecten verwacht.

In het kader van de Flora- en faunawet is het verboden om nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren. Dit betreft voor de meeste vogelsoorten de in gebruik zijnde broedplaatsen. Daardoor geldt voor die soorten een bescherming gedurende de broedperiode, maar niet daarbuiten. Het gaat dan om weidevogels en andere soorten met een tijdelijke verblijfplaats (zoals merel, roodborst en houtduif). Binnen het projectgebied zijn geen vo-

gels aangetroffen met vaste verblijfplaatsen die het gehele jaar worden gebruikt en daardoor jaarrond bescherming genieten. Deze worden ook niet verwacht. Er treden geen conflicten op met de Flora- en faunawet ten aanzien van vogels, mits de verstoring van broedende vogels en hun nesten wordt vermeden. Dat is mogelijk door de versturende werkzaamheden te laten plaatsvinden of te starten buiten het broedseizoen van de betreffende soorten. Om te voorkomen dat vogels hun nesten in het projectgebied gaan maken, kunnen maatregelen worden getroffen om dit te voorkomen, zoals het tijdig kappen van bomen, snoeien van de bosschage en hagen. Wanneer tijdens de werkzaamheden toch broedgevallen ontstaan die kunnen worden verstoord, dienen de werkzaamheden te worden gestaakt tot na het einde van de broedperiode.

De broedperiode van de meeste soorten ligt tussen 15 maart en 15 juli. Moerasvogels en andere watervogels broeden meestal tussen 1 april en 15 augustus. Soorten als Kieviet en scholekster kunnen een vroegere start van het broedgedrag vertonen (vanaf 1 maart). (Oever)zwaluwen kunnen tot in september broeden. Indien de werkzaamheden in het broedseizoen zijn gepland, zijn aanvullende voorzorgsmaatregelen nodig.

5.2.5 Vleermuizen

Archiefonderzoek

Uit het archiefonderzoek zijn waarnemingen bekend van de gewone dwergvleermuis in de omgeving van het projectgebied.

Veldonderzoek

Als gevolg van het oriënterende karakter van het onderzoek en de tijdstip van het jaar heeft geen avondbezoek met batdetector plaatsgevonden ten behoeve van het vaststellen van foeragerende en/of langsvliegende vleermuizen.

In de bomen van het projectgebied zijn geen holten aangetroffen die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. De huidige eigenaar van het projectgebied, de heer A.C. Faase, heeft aangegeven dat in de zomer langs de bomen en het spoor ten zuiden van het projectgebied vleermuizen vliegen.

De opstallen in het projectgebied zijn gedeeltelijk vervallen en hebben veel lekkages. De daken betreffen grotendeels golfplaten zonder aftimmering. Op enkele delen in de opstallen is een hardboard plafond aangebracht. Er zijn in de opstallen geen aanwijzingen aangetroffen die duiden op aanwezigheid van vleermuizen. Deze opstallen worden niet geschikt geacht voor de aanwezigheid van vleermuizen.

Het clubgebouw bestaat uit een hoger gelegen centraal deel met aan weerszijden daarvan een lager gelegen deel. Deze drie delen hebben een zadeldak bestaande uit golfplaten. Tot aan het dak bevat het pand een bakstenen spouwmuur, dat ter hoogte van de nok aan weerszijden gedeeltelijk doorloopt als een enkellaags bakstenen muur met een houten aftimmering aan de gevelzijde. Aan de bovenzijde van de nok is alleen een houten aftimmering aanwezig. Het clubgebouw bevat geen kruipruimte. In de buitenmuur zijn aan de onderzijde op maaiveldhoogte luchtroosters aanwezig. De roosters zijn overwegend zeer smal (circa 0,5 cm) en zitten vol spinnenwebben. Andere potentiële invliegopeningen zijn niet aangetroffen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden die duiden op het gebruik van de spouwmuur als verblijfplaats voor vleermuizen. Inpandig is een zwevend plafond aanwezig.

Tijdens het locatiebezoek van 7 februari 2013 is boven het zwevend plafond gekeken en daar zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van vleermuizen aangetroffen. Het bovenste deel van het dak is afgetimmerd, waardoor onder de schuine nok van de drie delen van het pand een vliering aanwezig is. Tijdens visuele inspectie van deze vlieringen op 22 februari 2013 zijn geen sporen van (voormalige) aanwezigheid van vleermuizen aangetroffen.

Op basis van de waarnemingen tijdens het veldbezoek wordt de aanwezigheid van vleermuizen niet verwacht op de locatie.

Effecten

Alle vleermuissoorten worden beschouwd als extra te beschermen soorten (tabel 3). Ontheffing voor deze soorten kan alleen worden verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige instandhouding daarvan.

Foerageergebied

Vleermuizen volgen tijdens foerageervluchten lijnvormige landschapselementen, zoals watergangen, bomenrijen en houtwallen. Op basis van de waarnemingen van de huidige eigenaar is op te maken dat het spoor en de bomenrij ten zuiden van het projectgebied hiervoor wordt gebruikt. Het spoor vormt samen met de langs gelegen gebouwen, bomen en watergangen een lang lijnvormig traject, dat geschikt is als foerageerroute voor vleermuizen. Met de voorgenomen ontwikkeling van het projectgebied blijft het lijnvormig traject behouden en worden hierop geen negatieve effecten verwacht. Door tijdens de bouwwerkzaamheden eventuele verlichting van de spoorzijde af te richten, worden nadelige effecten ten aanzien van foeragerende vleermuizen beperkt tot een minimum.

Het projectgebied zelf is niet geschikt als foerageergebied doordat het grotendeels uit onbegroeide en verharde delen (tennisbanen, klinkerverhardingen) bestaat.

Verblijfplaats

Op basis van visuele inspectie is op te maken dat geen vleermuizen of sporen van vleermuizen aanwezig zijn (geweest) in de opstallen, het clubgebouw en de bomen van het projectgebied. De vliering van het clubgebouw is een potentiële verblijfplaats voor vleermuizen. Indien het pand op korte termijn niet wordt gesloopt, adviseren wij om potentiële invliegopeningen af te sluiten zodat vleermuizen zich niet kunnen vestigen in het pand.

5.2.6 Overige zoogdieren

Archiefonderzoek

Op basis van gegevens van de bureaustudie zijn waarneming in de omgeving van het projectgebied bekend van de vos, huisspitsmuis, egel en mol.

Veldonderzoek

Tijdens het veldonderzoek zijn geen sporen van zoogdieren aangetroffen. In het projectgebied worden slechts algemeen (tabel 1) voorkomende kleine grondgebonden zoogdieren verwacht. De aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten (tabellen 2 en 3) worden als gevolg van het ontbreken van geschikt biotoop niet verwacht.

Effecten

In het projectgebied kunnen ter plaatse van het braakliggend gedeelte en de bomenrij aan de zuidzijde verschillende grondgebonden zoogdieren voorkomen, die kenmerkend zijn

voor stedelijk gebied, maar licht beschermd zijn in het kader van de Flora- en faunawet. Er geldt derhalve geen ontheffingsplicht. Wel geldt de algemene zorgplicht om populaties in stand te houden. Met het bouwrijp maken van het projectgebied wordt het leefgebied van kleine grondgebonden zoogdieren (tabel-1-soorten: algemene soorten) verstoord en gedeeltelijk afgenomen (habitatvernietiging). De directe omgeving biedt met tuinen, groenstroken en plantsoenen voldoende uitwijkmogelijkheden. Voor deze algemene soorten wordt in het kader van ruimtelijke ingrepen vrijstelling verleend, zodat hier kan worden volstaan te melden dat deze soorten tijdens de werkzaamheden aangewezen zijn op een kleiner leefgebied.

5.2.7 Amfibieën en reptielen

Archiefonderzoek

Nabij het projectgebied zijn waarnemingen bekend van de bruine kikker bekend. Waarnemingen van reptielen in de nabije omgeving van het projectgebied zijn niet bekend.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan het (mogelijk) voorkomen van amfibieën en reptielen. Er zijn geen amfibieën of reptielen aangetroffen tijdens het veldbezoek. De meeste soorten amfibieën zijn in winterslaap in de periode oktober tot maart en dus is de kans dat deze kunnen worden aangetroffen in februari zeer gering. Op basis van de terreinkenmerken en de geografische ligging van het projectgebied wordt aangenomen dat ten hoogste de meest algemene amfibiesoorten voorkomen. Deze kunnen met name bij de watergang aan de zuidzijde voorkomen. De aanwezigheid van reptielen wordt vanwege het ontbreken van een geschikt habitat niet verwacht in het projectgebied.

Het gebied wordt niet geschikt geacht als leefgebied voor de rugstreeppad. De rugstreeppad is een pioniersoort die zich over het algemeen voortplant in ondiepe, bij voorkeur geheel vegetatieloze, meestal tijdelijke watertjes. Opspuiterreinen, braakliggende terreinen en stadsuitbreidingsterreinen zijn plaatsen waar de soort vaak voorkomt. De rugstreeppad kan zich dan gedurende enkele jaren handhaven, maar als gevolg van het begroeid raken van het terrein (of verdergaande bebouwing) zal de soort verdwijnen. Indien een exemplaar in het projectgebied wordt aangetroffen, betreft dit een doortrekkend exemplaar op zoek naar geschikt biotoop.

Effecten

Ter plaatse van het projectgebied worden ten hoogste de algemene soorten amfibiesoorten verwacht. De aanwezigheid van reptielen wordt niet verwacht. Het is niet waarschijnlijk dat het project negatieve effecten heeft op amfibieën en reptielen. Een ontheffing voor amfibieën en reptielen is niet nodig.

5.2.8 Vissen

Archiefonderzoek

In de omgeving van het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van vissen.

Veldonderzoek

Aan de zuidzijde van de locatie is een smalle en ondiepe watergang gelegen. Wegens het oriënterende karakter van het onderzoek is geen visinventarisatie uitgevoerd.

De watergang is circa 1,5 meter breed en is ondiep en (circa 0,1 meter waterkolom). De bodem is bedekt met bladeren, die grotendeels afkomstig zijn van de overhangende bomen. Door de bomen en omdat de watergang onderaan het spoortalud is gelegen, valt weinig zonlicht op de watergang. De watergang staat via een naar schatting 150 meter lange duiker in verbinding met een watergang en een vijver ten oosten van het projectgebied.

De watergang wordt niet geschikt geacht als habitat van beschermde vissoorten als de bittervoorn (tabel 3-soort) en kleine modderkruiper (tabel 2-soort), doordat er weinig tot geen zonlicht opvalt, het ondiep is en door de afgezonderde ligging.

Effecten

Met het voorgenomen initiatief blijft de watergang bestaan. Indien werkzaamheden aan de watergang plaatsvinden, zijn er geen negatieve effecten op beschermde vissoorten te verwachten en is daarvoor geen ontheffing nodig in het kader flora en fauna wet.

5.2.9 Insecten en overige fauna

Archiefonderzoek

Uit het archiefonderzoek komen geen gegevens naar voren over beschermde dagvlinders, nachtvlinders, libellen, sprinkhanen en overige gewervelde ter plaatse van het projectgebied.

Twaalf van de twintig beschermde dagvlinderssoorten van tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet zijn verdwenen uit Nederland. Vijf van deze soorten komen voor in Zuid-Limburg, één soort in Drenthe en één soort in Overijssel. De beschermde soort die in het westen van Nederland kan voorkomen, is heideblauwtje. Bekend is dat de soort voorkomt op Texel en Terschelling (KNNV, 2002).

Veldonderzoek

De kans dat beschermde of bedreigde vlinders en libellen voorkomen, is vooraf als uiterst gering geschat. Tijdens de inventarisatie is gelet op de aanwezigheid van een geschikt biotoop. Op basis van het biotoop is het voorkomen van beschermde vlindersoorten en libellen nagenoeg uit te sluiten.

Effecten

Negatieve effecten op beschermde insecten worden niet verwacht en ontheffing is niet nodig.

6 Conclusie

6.1 Gebiedsbescherming

In hoofdstuk 4 is de gebiedsbescherming behandeld waarbij getoetst is in hoeverre het voorgenomen initiatief beschermde gebieden beïnvloedt of daar negatieve effecten op heeft. Daaruit kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het voorgenomen initiatief heeft geen invloed op Natura 2000-gebieden, Beschermde natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten. Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet benodigd.
- Ten behoeve van het voorgenomen initiatief gelden geen beperkingen vanuit het Nationaal Landschap.
- Het voorgenomen initiatief stuit niet op bezwaren in verband met de (P)EHS of de Boswet.

6.2 Soortbescherming

Algemeen

De werkzaamheden van het initiatief kunnen leiden tot verstoring van alle aanwezige soorten. In het projectgebied worden ten hoogste de algemeen voorkomende soorten (tabel 1) verwacht. Voor werkzaamheden in het kader van 'ruimtelijk ontwikkeling' is geen ontheffing nodig voor de soorten uit tabel 1, waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet geldt.

Wel blijft voor deze soorten de zorgplicht uit de Flora- en faunawet gelden. Dit betekent dat bij de werkzaamheden, indien mogelijk, zorg wordt gedragen voor een zo min mogelijke verstoring of aantasting van deze soorten.

Vogels

Voor het verstoren van broedende vogels en hun nesten wordt in de regel geen ontheffing verleend omdat er een alternatief voorhanden is, waardoor deze vorm van verstoring wordt vermeden, namelijk het starten van verstorende werkzaamheden buiten de broedperiode. De broedperiode van de meeste soorten ligt tussen 15 maart en 15 juli. Moerasvogels en andere watervogels broeden meestal tussen 1 april en 15 augustus.

Indien de werkzaamheden in het broedseizoen zijn gepland die verstorend kunnen zijn voor de broedvogels, zijn aanvullende voorzorgsmaatregelen nodig.

Vleermuizen

Het spoor vormt samen met er langs gelegen gebouwen, bomen en watergangen een geschikte foerageerroute voor vleermuizen. Met de voorgenomen ontwikkeling worden hierop geen significante negatieve effecten verwacht. Door tijdens de bouwwerkzaamheden eventuele verlichting van de spoorzijde af te richten, worden nadelige effecten ten aanzien van foeragerende vleermuizen beperkt tot een minimum. Op basis van visuele inspectie is op te maken dat geen vleermuizen of sporen van vleermuizen aanwezig zijn (geweest) in de opstallen, het clubgebouw en de bomen van het projectgebied. De vliering van het clubge-

bouw is een potentiële verblijfplaats voor vleermuizen. Indien het pand op korte termijn niet wordt gesloopt, adviseren wij om potentiële invliegopeningen af te sluiten, zodat vleermuizen zich niet kunnen vestigen in het pand. Een ontheffing voor vleermuizen in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

7 Literatuurlijst

- KNNV, red. Dijkstra et. al, 2002, De Nederlandse Libellen (Odonata), 440 p.
- KNNV, red. Janssen, J.A.M. en Schaminée, J.H.J., 2004, Soorten van de Habitatrichtlijn, Utrecht, 112p.
- Netwerk groene bureaus ethische code, zie www.natuurnet.nl/ngb/NGBinfobundel.pdf. februari, 2005.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, 01-03-2011, Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten!
- KNNV, red. Stumpel, T. en Strijbosch H., 2006 Veldgids Amfibieën en reptielen, Utrecht 2006.
- www.ravon.nl.
- www.waarneming.nl
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx
- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx
- www.vzz.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.vleermuisnet.nl
- www.anemoon.org
- www.hetInvloket.nl
- Website van ministerie van Economische Zaken

Bijlage

1 Locatiefoto's

Aantal pagina's: 8

Foto 1 Opstallen noordwestelijk hoek projectgebied vanuit zuidoostelijke richting

Foto 2 Zicht op daken van opstallen in noordwestelijke hoek projectgebied

Foto 3 Interieur opstallen noordwestelijke hoek.

Noordwestelijk deel van het projectgebied vanuit westelijke richting.

Foto 4 Rechts op de foto is het clubgebouw zichtbaar.

Foto 5 Coniferenhaag aan noordwestzijde van de tennisbanen.

Foto 6 Opstal aan de westzijde van het clubgebouw vanuit westelijk richting.

Foto 7 De westzijde van het clubgebouw vanuit zuidwestelijke richting.

Foto 8 De zuidoostzijde van het clubgebouw vanuit zuidelijke richting.

Foto 9 Interieur clubgebouw

Foto 10 Ruimte boven het plafond van het clubgebouw

Foto 11 Braakliggend deel aan de noordzijde projectgebied, achter het clubgebouw

Foto 12 Noordoostelijk deel van projectgebied vanuit westelijke richting

Foto 13 Zicht op het centrale deel van het projectgebied vanuit zuidoostelijke richting

Zuidzijde van het projectgebied vanuit noordelijke richting.
Foto 14 Op de achtergrond is het spoor zichtbaar.

Foto 15. De bomenrij op de zuidgrens van het projectgebied vanuit oostelijke richting.

Foto 16. De vliering onder de nok van het centrale deel van het clubgebouw

Bijlage

2 Onderzoeksmethode

Aantal pagina's: 2

Integraal veldonderzoek

Algemeen

De interessante delen van het projectgebied zijn nader onderzocht op het voorkomen van beschermde soorten of sporen daarvan door middel van het omkeren van tegels, planken en boomstronken, gehoor, letten op voetprinten en uitwerpselen, et cetera. Vanwege de tijd van het jaar, februari, is de kans op het aantreffen van bepaalde soorten zoals amfibieën, reptielen, insecten en jaarlijks afstervende planten zeer gering.

Flora

Bij de inventarisatie van de flora is gelet op biotoopkenmerken en zijn planten geïnventariseerd.

Vogels

Tijdens de veldinventarisaties worden aanwezige vogels op zicht en geluid waargenomen.

Zoogdieren

Algemeen

Tijdens het veldbezoek aan het projectgebied zijn alle waarnemingen van zoogdieren genoteerd. Hierbij is gelet op sporen (prenten, keutels, haren en dergelijke) die op de aanwezigheid van zoogdieren kunnen duiden. Tevens is aandacht besteed aan het voorkomen van verblijfplaatsen van kleine zoogdieren, zoals muizenholen en molshopen. Als gevolg van het oriënterende karakter van het onderzoek zijn geen vallen geplaatst ten behoeve van een inventarisatie.

Vleermuizen

Wegens het oriënterende karakter van het onderzoek en de tijd van het jaar is geen avondbezoek met behulp van een batdetector uitgevoerd naar het voorkomen van foeragerende (jagende) en laagvliegende vleermuissoorten.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan het (mogelijk) voorkomen van amfibieën en reptielen. Gewerkt is conform de door RAVON opgestelde handleiding¹. Een avond- en/of nachtbezoek ten behoeve van amfibieën en reptielen is niet uitgevoerd.

De voortplantingsplaatsen van amfibieën worden in de meeste gevallen gevormd door sloten en enkele geïsoleerde wateren als vijvers en poelen. Mogelijke landbiotopen zijn onderzocht op de aanwezigheid van amfibieën door het omdraaien van stronken, planken, stenen en dergelijke om eronder verschuilende dieren op te sporen.

Reptielen

Ten behoeve van de inventarisatie van reptielen is gewerkt conform de door RAVON opgestelde handleiding¹². Ritselend geluid dat te horen is als een hagedis zich beweegt of vervel-

1

¹ Handleiding voor het monitoren van amfibieën in Nederland (RAVON Werkgroep Monitoring, Universiteit van Amsterdam, gedateerd 2001).

² Handleiding voor het monitoren van reptielen in Nederland (RAVON Werkgroep Monitoring, Universiteit van Amsterdam, gedateerd 2003).

lingshuiden van slangen worden niet meegenomen als waarneming. Wel zijn belangrijke aanwijzingen voor een verblijfplaats onderzocht.

De kans dat beschermde of bedreigde reptielen voorkomen, is vooraf als uiterst gering geschat, als gevolg van de biotoopkenmerken.

Vissen

Een visinventarisatie is niet uitgevoerd. Wel is tijdens de inventarisatie gelet op de aanwezigheid van een geschikt biotoop.

Insecten en overige fauna

De kans dat beschermde of bedreigde vlinders en libellen voorkomen, is vooraf als uiterst gering geschat. Er is dan ook geen specifiek onderzoek naar verricht. Wel is tijdens de inventarisatie gelet op de aanwezigheid van een geschikt biotoop.